

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Speculum sapientiae

Bonjohannes <von Messina>

[Basel], um 1475

Incipiunt capitula tercii libri de hiis que sunt contra avariciam etc.

[urn:nbn:de:bsz:31-315819](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-315819)

examiniatu me fedando me clarissimā ostēdisti. Camis nāq;
lacerat nociuis dentib⁹. et os aspidis inficit venenositate
infectuz. Spina pugnat quia habet aculeum. et piscis in
gruit mare. suumq; vomit mg̃m. Sic omis nocēcia p̃ri⁹
in auctore suo est. **Quid pla.** Ego certe pergēs ad lauac̃z
emundabor. tu vero semper maculatus eris. quia lutū esse
dimosceris. Nam fedata detractio. quāto ti⁹ ab innocēcia
radit⁹. sed eius infectio nunq; ab infamia detractoris pur
gatur. **Quibus dictis ad lauacrum perrexit.**

Explicit liber secundus

Incipiūt capitla tercij libri de hijs que sūt dē auaricia ⁊ c̃
Contra cupiētes mūdanas diuicias ⁊ De coruo et vulpe

Quius ditari desiderans. **Capitulū primum**
vulpe repta. mox sui cordis volituz indicauit.
dixitq;. **Nempe** soroz minime celabo qd cupio.
ymo a tua industria queram artem. qua dsequi
valeam hoc qd volo. **Nimix** tanto tempe nil p̃ter metipm
possedi. gregatis nunc vellem diuicis exē me aliquale
dilatari. **Ob** hoc caissima mod̃ doce si nosti. **At** illa r̃ndit.
Ars certe fraē hęc in p̃mto est. sed laboris est op⁹. **Parz**
nanq; est aureaz venam agnoscere. vbi non successerit labo
rare. **Cui** ille. **Die** amica. qz si facultas aderit faciaz. **Tūc**
magistra subiunxit. **Mi** frater. **Totuz** officiu⁹ opulencie
mundialis tantū in trib⁹ assiduis vicijs et in vno cōtinuo
tozmēto d̃sistit. videlicz ī insatiabili cupiditate. **In** inque
ta rapacitate. in illiberalitate cōtinua. et timiditate perpe
tua. **Hęc** quidez sunt instrumenta artis ditatorie debita.
quatuoꝝ. scilicz semper cupre. **Cum** eniz cupiditas d̃erit.
mūdane diuicie minorant⁹. sed vbi semp hęc aderit augmē
tātur. **Amorato** liquidem appetitu. caro marcescit. et eo
ad d̃ito. mox refarcita pinguescit. **Nam** et ob hoc excessi
ua ornatur crassitudine porc⁹ quia inextinguilem patit⁹.

appetitum. Aliud vero est semper undeūq; et quocumq;
 rapere. ppter hoc em̄ in estiuo tempore quamq; plurimi flu-
 uioꝝ deficiant Nilus auctus fines suos transgredit̄. qm̄
 undeūq; attingit. humiditas vi caloris rapientis hauri-
 tur. Tertiū quideꝝ est. nichil vnq; donare. ex eo nanq; sur-
 sum altissime arbores rapiunt̄. quia foris minime effun-
 duntur in fructuꝝ. atq; mte stmū ieiuniꝝ semper vacuū est
 eo qd chili mos est euz susceperit / effusuū. **V**ltimū vero est
 timore sollicito semper parca seruare. **P**lures em̄ et si nō
 datis. negligenti tamen audacia perditis diuicijs caruerūt
Audax nanq; pauo. caudam aureaz perdidit. et pauidus
 lepus pellem ppriā custodiuit. **H**ec igit̄ frater mi oportz
 diligenter seruare. si mundi huius diuicias cupis acqui-
 rere. videlicet vt sis semper cupidus eiusmodi affectando.
 violentus in rapiendo. auarus in tenēdo. timidus in ser-
 uando. **V**bi autēz hec coruus audiuit. digestaz sententiam
 confestim ptulit. **D**e certe infelicissime paupertatis fallaces
 mundiales diuicias et omni euz studio sapientis iuditō de-
 testandas. quarum nimir̄ dilectio cupiditas est. acqui-
 sitio rapacitas. possessio illiberalitas et obseruatō timiditas
 est horrenda. **S**ed quid cupiditate scelestiꝝ. quid rapa-
 citate iniquiꝝ. et illiberalitate difformiꝝ. ac timiditate mo-
 lestius. **S**perno decetero immoderatas diuicias. **C**resi et
 asueri opum magnalia. et scuta repudio aurea salomonis
Mee quideꝝ diuicie vere sunt sine cupiditate qui etū. sine
 rapacitate iustus. sine illiberalitate benignum. absq; timidi-
 tate secuz me possidere. **S**ic aduincto vale discessit ꝛc.

Unde cupidi terrenozum sunt ceci. **De talpa contra
 naturam.** **Capitulum secundum**

TAb terrenis lacibulis euz talpa fodiēdo discurret
 in occulto meditante quiete fabrefactrice rez na-
 tura inuenta. hanc pponēs querimomaz dixit illi.
Ne quid illudens me quasi monstꝝ inter animalia posui-
 sti. formas mihi oculū. nec dās visū. **B**asilisci tñ pupillas

letíferas illustrasti . ac tam nocentis yene oculos ingem-
masti meos quid nulli nocuos tam dulci luce obscura pri-
uasti pellicula condens. **C**ui illa respondit. **S**i sūme nimiz
sapientis potencia cuncta compono . vix non inuenis adi-
tum vnde factricem me arguas . cum satis modis innume-
ris et ponderib⁹ debitis gratis tam destruxerim vniuersa .
Quamobrem si quid contē directuz tibi videt me esse operi-
bus meis . ibi occulte regula latitat ratōnis . **V**eruz si stru-
ctura tua min⁹ in pupilla visū habuit causa iam rutilat in
oculis sapiētis . **N**anq; latebras incolis et terrena totalitē
dilexisti . **A**more nanq; terrestriuz perdidisti celestia . et di-
ligendo odibiles tenebras lumine caruisti . **A**n nesciisti q̄
auaricia monstruosa . quia nimis adamauit terrestria . per-
didit celestia et habet oculos et non videt . **N**anq; ceca di-
misit vera bona p̄ falsis . fixa p̄ fluidis . celestia p̄ terreis
et sic infinita p̄ minimis . gloriosa p̄ miseris . secura pro du-
bijs . sancta p̄ pessimis . ac gaudiola p̄ afflictiuis . **C**ongre-
gat stulta quidem exterius . vt intus depauperetur . **I**n vn-
dis se tenet diffluentib⁹ terram possidet . et a diris inferis
possidetur . **A**m̄ et vixit vt euomat . amat quod preat . ac
quirit qd̄ perdat . curat vt doleat . onerat se vt veloci⁹ in
abyssum descendat . **S**i audisti . auaricia obcecatus homo
deliciaz mox perdidit paradisu . **N**anq; euz anim⁹ aduer-
sus apparenciaz tantum cupiditatez concepit statim inc̄
mentis lumē pdidit . et foris reseratis talpae oculis . sue
nuditatis dumtaxat paupiem vidit . quia nimiz cōtutu
ratōis orbat⁹ . saul dū pecora deupiuuit . regali glā caruit
ac male possessis bestijs vna secū natura pares amisit . **C**ū
bene certe camelionta sue carnis cupiditate thomaci ipsū
hostiliter infestanti respondit . **S**i viciositatis interiecta
caligine . nutuz prudencie tibi cupiditas non cassasset . p̄-
fecto attēderes q̄ te . si me possides perdes . habes igit tal-
pa . quomō quidez facta es . opolitōnis etiaz tue ratō auar-
icie est imago . quib⁹ auditis vna cū verb⁹ q̄rimōie cessit .

3
Ad cupidi quantūq; hēant sūt paupes. **De** cocodrill

D est ventris repleta esuriē gūssimo dep̄ssō sopore. cū cocodrill ore reſerato iaceret hians mox insidiatrix auicula mole modica. sed audacia ⁊ hostilitate p̄maxima soporati patēcia viscera introiuit. Cumq; ligati nube sompnia fera sensus erant. armatura sublata. pacuto rostro. nuda vitalia nec sic excitanda hostis mortis morsu feriret. data super euz damnatōnis sentēcia p̄dijt lesa minime. ac p̄spectans exituz facti. p̄na stetit desup iudex. Demū cum tarde. vi doloris adducta vigilia leti mestus p̄nam iam inflētam sentiret. sursuz inimicuz aspiciens. querimoniaz p̄cijt ad v̄ndictaz non valens. **C**ui d' scrophile peccauit cocodrillus tibi pastu non otentus. ymo factus de bono pessimus paulatim manācia viscera tam crudeliē et letaliter laniasti. **A**t vbi in paciēte culpa non est. p̄fecto est in agēte nequicia. **C**ui ille respōdit. **S**i cōmunis est omnib; amica iusticia. **I**uste certe reus est cunctis qui aliquib; nocuit. **S**ed et preter hoc insatiabilis cupiditatis deprauatum exemplar totuz te voragini tribuisti. duz non obstructo ore. quasi nunq̄m saciata ingluuiē dormis. **D**um latiores morsus oueniūt tenacitate horribili stipante se dentiū serie. et vnguiuz immantate armatis. dū lingua vorabilia iudicans tibi desicit. quia dūmodo repleat voracitas. qualia rapueris nondū discernis. **A**t superiori singulariē horrendi oris. eleuata maxilla quassatrice capitis cupiditate. sic cupiditate excecante prudēcia tempestatis. **D**umq; miri corticis inuincibili scuto. auariciaz sic diuiciaz tenacitate foris designate vallatam. in apparentib; tantuz indurēris parte mollescēte vitali. **I**uste igit̄ nunc sentis dolorē tribus a delphimis euz eliceris ad natandū subē natātib; deforis intestinis. apto euz dormis corpe. **A**e sequēde subintrante. scissaq; int̄ vitalia perdis. vt quēadmoduz prauē actōnis cupiditati dedisti formaz. passionis debite ei ita

pandas miseriam. Sic nimirum cupidus magis euomit quam
exhaurit. Nullus enim plus perdidit quam qui semetipsum ami-
sit. An ignoras quod post darium maximo. cum democriti precep-
toris sui opinionem ei comes ausquardus exposuit de plura-
litate mundorum gemitum donanti macedoni alexandro. Deu-
me quia post tot labores inuidiosos letalesque casus nondum
eorum potitus sum uno ac si vanitatis auditu. cupiditate com-
cepta. iam ad alios anhelanti. Respondit vir perditus. Nihil
habet. Quid est quod possides. postquam auaricia te absorbet
Que vicisti rapiisti. que una tecum flamma fulminea cupidi-
tatis exhaurit. ignis enim nunquam dicit sufficere. neque et cupi-
ditati unquam satis fuit. Ob hoc autem destructiua est cordis.
eriguntque persequens deuoratiua possessio. Stomachus
namque exmanitus appetit. et in medio naturali membrum are-
factum famelicum. locus euacuatque attrahit. et ardore perditus
febricitatis magis sitit. igitur cupiditas mentis egestas est
ac tanto maior quanto fuerit quidior eius flamma. Ecce quidem
dyogenes nihil esse seipsum cupiens. mundum spreuit. alex-
andro macedoni dixit. Tu ipsum iam possides occupas am-
plius. quis igitur ditior. Nonne qui spreuit. nimis enim ple-
nus venter eructat et tunc flumen extra diffunditque eum ex-
undat. Stilbon philosophus exterioribus bonis perditis eque-
tatis libere saluam virtutem non dissoluit. ac nihil se perdidit
se demetrio victori. respondit. tu mundialibus tam possessis
opibus adhuc magis cupidus ingemiscis. Quis ergo feli-
cior. Nonne is qui est inuidiosus. victusque eum totum dominum
amplius cupiendo depaupatus est. felix namque est. qui non cu-
pit amplius. et est semper nihil amittendo inuidiosus. Vides
igitur quod plus cupere. infelix paupertas est. Nihil autem cupere
opulencia summa. Quo dicto. cum cocodrilli vita finierunt verba

¶ Contra eos qui non sunt contenti cum satis habeant etc.
¶ De homine et fortuna. ¶ Capitulum quartum.

In sedis rebus factus sibi homo sufficiens. cum et
 amplius minime contēderet. siciret. obuiā fortunāqz.
 dum tempestuosus plū quereret habuit. que hac
 vaga arguentia q̄stūcula dixit. **U**t quid carissime nō quie
 scis. cum iam tribuerim tibi satis. **A**t ille respondit. **S**ua
 nimiz dulcedine trahit bonuz. et donec aditum fuerit est
 molestuz. **C**ui illa. **B**ene inquit video q̄ paup̄ effectus es.
 postq̄ cupiditate plus sitis. **N**am et si haberes / amplius
 non queres. **P**lus enim non cupit ille. cui quidē satis est
Ecce igit̄ depaupauit te auara voluntas. exmanuit cupi
 ditas. expoliavit sitibūda tēpestas. **A**tēn si totuz inueni
 res auruz male cōdituz salomōis ampli⁹ non habebis. sed
 aliud. quib⁹ quidē bene utimur hęc habem⁹. **N**am fossi s
 humi census non est homis. sed telluris. **I**git̄ cum ad vsū
 opes p̄ficiūt. tunc habent̄. vsus aut̄ vsqz ad finē sufficien
 tie extendēdus est. qm̄ si vltra q̄ satis est comedes natura
 mox euomet et si plusqz requirit necessitas indueris. gra
 uatus quidē. sustinere non poteris. **S**ic et vno stratu dū
 taxat quiescis. et vbiqz te locus siliis circūeludit. **I**gitur
 multis cumulatis diuicijs. nullatenus plusqz habes habeb
 sed bene aliud **V**ri si qui dē phasiano in pabulū. vīno ver
 natiuo in potuz. bisso in palliuz. alto pallatō in domuz. sic
 ampliori⁹ frueris deliens non diuicijs. **N**esciūsti q̄ filijs
 israhel in deserto ex māna viuencijs. magnis et pijs diuicijs
 tibus et paupib⁹. eademqz cunctis celestis edulij mensura
 dabatur. **N**ec collectū quidem plus inueniebat auar⁹ nec
 minus qui fuerat pigritat⁹. **N**imiz qm̄ vna est sufficiētia
 omib⁹ ⁊ vniūsalis p̄uisor. eandē homib⁹ necessitatis opu
 lentiaz est largit⁹. **N**ō em̄ plus habet diues q̄ paup̄. sed
 tantum in qualitate quidē. tituloz est differētia vtriusqz.
Diuces nanqz dicitur qui deliciosa vtilium fruit̄ qualita
 te. **V**eruz hęc deliciosa rez qui b⁹ utimur qualitas. magis
 fore calamitas inuenit̄. **E**st em̄ irritatiua inuidie. puoca
 tiua supbie. suscitatiua luxurie. motiua auaricie. et omnis

nequiciē gignit iua. Non audisti olim. quū d' apollinis ido-
lum pastori. p' achatez lapidem regni lidie facto regi scissi-
tanti. si quis eo in mūdo supellet felicior. deliciosas confu-
rans diuicias. respondit. **Mox** emz supbienti gigi agaluz
zophidiū achadiuz senem paupem p'tulit. qui nūq' exiue-
rat terminos agri sui. **Et** dixit pl' p'bioza. p'bari securica-
te/ridens tuguriuz. q' curis et sollicitudinibz tristem au-
lam paucalqz glebas paucis exptes. q' arua lidie latissi-
ma metu referta. **Unumqz** aut alterz tutele facile iugum
boui. q' equitatu impensis voracibz onerosuz. **Sic** et hoz
reum vsus necessarij magis appetendū. q' thezauros expo-
sitos insidijs et cupiditatibz oim. **Esto** igit' content' si sa-
tis habes. nec viciosus ad seruiendum delicijs. sed tantum
ad subueniendū necessitati. volūate libera queras opes.
cupiditatez dimitte. et mox ad plenuz te inuenies diuites
Nam et clara fert' epicurus phus diffiniuisse sententia.
In veris multiplicandis diuicijs nullomodo est adiciendū
pecunie. sed auaricie subtrahenduz. **Tanto** nanqz dimoscit'
quis esse diuicior. quanto in eo cupiditas est minor. **Quibus**
dictis auditore docto disparuit. **De malis q' vt plimuz**
accidunt ex diuicijs **De vulpe et hymeā** **Ca. quintum**

Verulaz vulpem hymeā iuuenicula p'ciōsa pelle dita-
tam aspiciēs/liuoris miseriaz misera gignente pau-
perie/mox inuidit/ac sil' eū oculo luescēte lingua
dixit. Satis certe dīgna factricis oim p'uisione nature
donatus est. vt tanta calliditas. tanta quidez cauda splen-
desceret. et vulpiaz artem ars non immerito naturalis di-
taret. cui illa. **Multis** iam edocta experimentis maloz. mo-
to capite rēdit. **Non** est mirz si infantalic' opinat' infācia
et si ceca loquit' mens inexpla. **Senescēs** qui dē et multa
p'spiciēs. et aliter senties. quo dicto. **Rogauit** eā vulpes
vt cōiuentes simul incederēt. **Tunc** hymeā dixit. **Et** si ve-
recundū mihi sit sine cauda p'gere cuz caudata. tñ qd po-
stulas placet. qm erudimentis tuis mihi fortassis astucie

cauda crescet. **S**imul igitur proficiscentes cum edentatum
 elephantē habuissent obuiū. de causa huiusmodi cū peteret
 rēdit. **D**esiderabilis dentis auaritate bellū amate discor
 die. auaricie suscitante. ut ostia cupidorum iam non cupidus
 effugere. elegi perdere arma nature. **B**elligeris namque diu
 ciis eligibili carere est. quod ad huiusmodi tuendas prorsus per
 amatam vite suauitatem amittere. **D**einde cum luminibus
 priuatam suis. gradientes ienam pariter inuissent. dire
 passionis inquirentes causam. lamentabiliter audierunt.
Effrenata humane cupiditatis rapacitas. non tam vi. quam
 arte doli munita. perditis quidem opum diuiciis. melioribus
 in eis gemmarum exortis. oculos quos concupiuit destru
 xit. **B**ona enim bonis perducuntur. cum preter necessitatem
 superfluunt. **Q**uo audito tendentes fracto craneo. gallus
 adhuc palpitantes repiuit. **Q**ui de tate calamitatis illato e
 interrogatus sic exposuit. **M**inorali nimirum ex radijs.
 gemmificante virtute. dicatum cerebrum perdidit semet
 ipsum. cum sitibunde auaritatis feruor. ob desiderabilem
 lapidem. dirum suscitauit incendium. **O**pulencia quidem
 viciorum hostilitatem. aut ostendens aut gignens. perm
 ciosa paupertas est. **H**unc autem pertranscuntes. cum scis
 sis vitalibus seminuum birundinem inuissent. hęc ipis
 vastationis huiusmodi materiam. vna eius vobis preunte spiritu potenti bo
 inquit. **A**male celi domum venē decipiens. insatiabili cupidi
 tatis irragie decitata. hęc mihi letale mox odierit perit
Suos namque possessores fallaces / diuicie dum se cupidus ama
 tiles offerunt / effectus eis odibiles perducunt **S**ed hoc dimisso. cum
 castor eis perditis genitalibus occurreret. petierunt / ut quod saluta
 ri genere seminariū defecisset **Q**ui ait / **A**m iudicium scilicet ante
 tum cum iam preciosum existet. mox caro vilis / ac occupabili
 odiosus. pernitens venatibus infestabar. ac ne totum periret
 ac genitalia genitalia cupida vastaret. **E**a est malum mihi v
 care hostilia quod amate diuiciarum et diuicium hosti me auaricie
 irragie impendit. **M**elior enim opus est quod salutis opere perdere

Coruo quidem relicto. cum pauonem decaudatum vidissent
quomodo perdidisset caudam gloriarum querentes audierunt. Nimirum
aurea placuit pena. et idcirco auri cupidus seruo auaricie
hanc ademit. Mundiales namque diuicie que exornant
fugiunt cupiditatis durissimas ad sagittas. Tandem ex-
coxiato reperto vulpore. cuius sue calamitatis studeret casum
agnoscere. miser dixit illis. Cariori quidem pluma. carnis
me cortice natura dotauit. sed deliciosis hoc placuit. et
mox auaris insidijs preda fui. Quod enim sunt carnales di-
uicie. nisi blandimenta libidinis. fomenta cupiditatis. et
onera mortis. Beatus certe qui caruit eis. Auditis ergo
huiusmodi sententijs et talibus tantisque diuitum calami-
tibus visis. parum a semita declinantibus ad quiescendum
vulpes sine cauda dixit. Quod mature de diuicijs sentis. Ad
illa respondit. Nempe quod non nisi penalitates sint. Na-
tura sic earum illudente possessoribus. aut huiusmodi calamitati-
bus edocentibus. esse virus putande sunt. Hunc aut edentem il-
lum exoculat. huic cerebrum vastat. illi sic vitalia perforant.
isti genitalia vorant. modo exoriunt. nunc decaudant. Non
ne sic auaricie ingeniosa via. a viris imprudentibus hec colle-
cte. multis possessores suos viciorum lacerant. amatores
deprauant. dum os lingua magniloque. de iurum infidelicia. caput
ignauia. ventrem gula. libidine genitalia. caudam infamia.
ventre iopia totum vastat. Male oditum bonum beatam pauperas
o stulte dilectum malum. infelix opulencia. De celo paupera pel-
lis mihi ditissima est et vilis quam preciosa. Malo certe iam fore
sine cauda. quam pauo cuius cauda. Quibus digestis. mox
hinc inde cupiditatis anxietate erudita vulpes. societates
vale dimisit. **¶** Contra eos qui dolore diuicijs perditis
adhuc laborant ditari. **¶** De coruo et pauone

¶ Capitulum sextum

Hate penne cupidine pauonem undique spoliatum
cum coruus aspiciens olim deridens pomposum
diuitem inquit. Vbi est mire picta lumibus

desiderabilis p̄na. **Q**uo qui dē alaz splendentius abijit glia
 Quoue plumaz gēmantium fugit mirabilis ornatura **A**c
 ille nimis patens illusorijs verbis indignatus respondit.
Quamq̄ insaciabilis certe humane cupiditatis vrago.
 pennaruz opes absorbuert. beneficio tamen ars refectiua
 non dedit nature liberalis. verum minus malicie non mi-
 nus ampla largitate. ea quidem donante priuatus. spem
 pauper habeo. tu semper miser es. **C**ui ille / **I**n aduersis
 nempe casibz non in merito eam duntaxat calamitatē dix-
 erim. calamitatibus non doceri. **N**anqz vbi tempestatus in-
 gruentium mole oculos fel thobie restituit ac vixatō ita
 intellectum dedit. tunc damnum cedit in comodum. et il-
 larum malum reparatō fit virtutum. sed cum pcellorum
 experientia casuū animus non docetur. sine modo maluz in-
 tenditur. **Q**m̄ ex toto circumspēctōnis orbato regimē.
 quasi inter tumētes fluctz. mētis in p̄ceps nauicula cir-
 cumfert. **I**mprudēcie qui dēz plaga desperata est. si re nō
 curat aduersa. **T**ua pace iam hoc dicam amice **N**empe de
 caudat? es. et vnde accidit non vidisti. de paupar? es. et
 quō damnuz possessoris euenit nō sensisti. **M**alum mīme
 te docuit. ob quam rem sine moderamine crescit. **R**euera
 p̄cilleta p̄na edibile te reddidit. et placida cauda te de-
 honestauit. **S**ic tibi tua opulēcia nonne paupertas fuit.
Etenim quia hoc habuisti / pdidisti. **Q**uēn̄ itēz occupis
 vñ doloribz sis expoliat? infelix. **N**imīz si recrescit cauda
 simul et renascet hostilis auaricia. **E**t quid inde / nisi quo-
 ciens tibi multiplicabūt ambitu diuicias. tocies nudatōi
 calamitates succedūt. **I**taqz hoc bonū semp maluz est. et
 incrementuz ei? fit meroris additamentū. **B**onuz ḡ malū
 petis nisi forte dixeris. bonum est habere vt perdas. **S**ed
 hoc est certe contra ratōnem. **P**erdere enim amatū bonū
 sine doloē mīme est. ac eū meror placuit. mī? cōpos dino-
 scit esse mētis. **Q**m̄ igit? non h̄re. meli? est appetendū q̄
 pdere. **D**ignas gr̄as ago nature. eo q̄ dedit mibi p̄naz

pauperem. Eius modi enim natura puto me esse diu-
tium. Ea quidem honestor cauda perpetua. et liber vtilior
semper ala plumbata. Ea nimirum meus sum. et nemini in-
predam dilectus. Nigra penna illustrat me. pluma pau-
percula dicat. et spreta caudula tutat. Verum te diuicie
tue pauperem faciunt. desiderabilitas odium. delicie do-
lorosum. gloriolitates inhonestum. felicitates miserum et
exercitentie minoratum. Maledicti sint igitur tales di-
uicie que suum depauperant. decaudant. et vituperant pos-
sellorem. Quarum nempe sunt. in nuditatem possessio. in
dolorem dulcedo. in confusionem gloriatio. in difformita-
tem et decore. Omnis certe leta et cara paupertas. cupidi-
tatis thabes luuoris lues. viciorum expers. virtutum ho-
spes. securitatis requies. cuius pax ubique est. cui etiam
ipsi amatores discordie pacifici sunt latrones. Gaude igitur
si prudens es. quod tibi hostiles amiseris opes. nec eas sis
vlti appetens. sed opulentie iudices in hijs pauper. Qui-
bus eruditum dicauit depauperatus magister. Contra eos
qui ex diuicijs acquisitis se putant esse felices.

De dracone et gemma. Capitulum septimum

In suo vertice splendente dracontide. tante gemme
draco preciositate dotatus cum superbus incede-
ret. inuenta quidem iena dixit. Satis certe ambobus
beneficie possumus regratiari. ac tenemur nature. Quonia
quidem artis ingenio subministrantis. humana dotata men-
te corpora. multo precio adornant. Indempnis ipsa mira-
bilis operis. libalitatibus tamen gratia in nobis gemmarumque ornamenta
ostendit. Tibi namque oculum mirabiliter ingemauit. Caputque
meum solis libito regibus insigniuit dracontide. Cui mox illa
sax effrenate cupiditatis. In se erudita periculis. aliter
sentientes et effecta opulentum ostendit. tali sententia confutauit.
Bene inquit video quod diuicie corporales dum tempestuosa
leuem ala superbie sursum precipitant et minime caput ra-
tionis liberant inferi. ac fallacis foris positatis decore

cum elucidant corpus . intus obtenebrant mentis intrin-
 tum . **N**imis enim impinguatum caput orbatur mox sensi-
 bus . **I**ngemmata foris albula pupilla . intrinsecus obscu-
 ratur . **R**euera si contuitu interno nunc attenderes clare . ac
 circumspeditionis in te vertex gemma rationis splenderet .
Scilicet quo vane tam gaudens tibi fore profecto lapide
 offensionis agnosceres . et petram scandali iam sentires .
Etenim non indecus ut stolide operaris . sed magis in ornamento
 non in ornatum sed laqueus . non in comodum ymmo in damp-
 nationis tormentum . **H**ic tibi lapis diuicialis infigitur .
Eo siquidem ab hostili cunctis cupiditate sollicite quere-
 ris . eo callidius venaris eo adhuc sic te sopito viuentem rap-
 tus ut splendeat exacerbaris atrocius . **Q**uo igitur infeli-
 citer felicem te putas . quo te beatum miserabiliter iactas .
Quo te quidem eo diminutum magnificas . ac te glorificas .
 eiusmodi perconfusum . **N**imirum vide quod rerum non tantum
 mirabilis opifex sed mirabilior iudex . quod facti se inanis
 erga nos fecit et effrenamur impetuum . **N**ulli quidem
 acerbiori quam voragini cupiditatis patemur . opibus opum
 damnata sententia . **H**ic natura nos adornauit damnauit
Nullo magis enim quam suis plures depauperantur diui-
 ciis . et earum desiderabilibus pro diti perduntur . **A**fficiun-
 tur namque hec cupiditate . dum sui placiditate fluuium affe-
 ctum alliciunt . quod ut consequi valeant id quod optant
 mille possessoribus perditicia parant arte doli ingenia . **R**uti-
 lancius autem tanto . quanto et hoc crebrius videmus in re-
 bus humanis in quibus non minus gradis quam magis diuicia-
 rum amatrix auaricia tempestas est . **N**onne nabuchodono-
 sor clipeis tractus aureis salomonis . hostiliter hostis quas
 petiuit amicam copiosa copiosam argento . iherosoli-
 mam spoliavit . **S**imiliter autem babilon totius **A**sie di-
 tata rapinis seipsam perdidit . dum libidine diuiciarum .
Cirum et darium concitato attraxit . **S**ic nempe cre-
 sus exerescens immoderatissimis opulentiis . harum dum

lici opum inuendit . efferatus ad se perhendus orbis pre
donem famosum . infamia macedonem alexandru adduxit .
His et tandem insatiabilem voracitatem romanam . belli
cosa vi minime comparabilem opulentus mundus ad se ra
piendum vndiqz irritatus effudit . Quid igitur sunt mu
dane diuicie . nisi amatores odij . iocunditates merorum . de
lectatōes tormenti . preciositates obprobrij . semina litis
iacula belli . bona predonis . **D** in felicem qui donatus est
eis . Quibus auditis draco gaudiū in luctum conuertit .

De causa et cura insatiabilis auaricie . **De vulpe et
mustela .**

Capitulum octauum .

Sub ydropisis onere squalida vulpes languens
reparande sanitatis medicinam et medicum inqu
rebat . Verum cum mustelam obuam habuisset
eius gnara diligencie ipsi mox proposuit languoris que
rulam questionem . Memoror inquit satis soror . qualiter
olim dente tuo vitam de laqueo mortis quasi nouiter rena
tam rapuerim . Qua quidem re nunc grauius . morbi leta
lis . obsessa periculis . pristinis audacter beneficijs me
mor . ad consilium sagacitatis tue . iam pridem ad te adiu
ta recurro . Cui mustela non ingratis liberalitatis verbo re
spondit . Quid si cuiqm̄ p̄fecerim nescio . quia si suscepi
huius semper reminiscor . Expone igitur morbum . quia
pandam si sciuerō curatōnis modum . Tunc vulpes gra
tias agens inquit . Languorem nempe soror inextinguibilis
litis patior . In quibus hec duo sunt de quibus miroz .
Vnū est q̄ euz bibo plus litio . Aliud v̄o est q̄ extenuas
tis vitalibus corporis fūdamētis aforis sola cutis intumuit
Cui magistra respondit . Putabam certe tanta te forte
arte calliditatis aliquantulus in medicinalibus eruditam .
Sed video q̄ iperatice discipline totalit̄ es ignara . Lang
uor enim tuus non ut estimas litis . sed fames membrorum
est . Quoniam euz in te flāma intempati coloris infra suum
moduz remittitur minor fit epatica digestiua : tunc aqua

pro sanguine gignitur. et suo membra nutrimento priuāe,
Atq; arefacta vitalis famescencia. cibi sanguinem concu-
 piscunt. Verum tu oberans inhuuimodi iudicio appe-
 titus. famem putando corporis sitim esse. dum pro cibo
 laticem donas / secundam magis digestiuam debilitas. quo
 et minus sanguine generato. membra aridiora facta. exin-
 de plus famescunt. Propter quod carissime. etiaz si danu-
 bium deglutires. minime hanc sitim extingueres. sed au-
 geres. Cum iuxta galiemi sententiam latex substancialiter
 carnis organa non humectet. Istud nimirum tantum in
 moralibus astuehs erudita. naturaliter ex ea quam patit-
 tur auarus in mente idropisi. cernere lucidius potuisti.
Nanq; cum ex eius anima per cupiditatis excessiuum in-
 cendium corrumpatur proportio caritatis. ac digestiua
 mox electionis oberret. substancialis boni per dito sang-
 uine. sitibunda statim ariditas deriuatur in mente. Sed
 cum mentis deinde secutiens appetitus. bona temporaliter
 fluida quasi potum pro cibo cupiat / pro substancialibus
 et eternis. quantumcumq; sollicitudinis peruerse circa
 poculum pecunie subministret. sitis magne cupiditatis.
 accenditur. quoniam mundanis opulencijs. spiritus aris-
 ditas non minuitur sed augetur. Accendūt enī hęc affe-
 ctum grauiori auiditate. duz fallūt boni appeticione. quia
 bonum solidum affectatur et apparens attribuitur. Boni-
 tatis solide substancia non reperia. affectus vehementi-
 us inflammat. Natura qui ppe prouocat desiderium
 menciencia desideratum. Igitur si crescentis cupiditate
 animi possessio. mundus esset capax. auaricia plus sitiret
 ac mentis existencia tabescente inanis glorie tantum for-
 ris cutis tumesceret. Quemadmodum ergo auarus si ca-
 ritatis largitate cupiditatem eximxerit faciat. Sic idro-
 picus naturali confortato calore. si arida membra cibo ro-
 rauerit mox curatur. Quibus auditis. doctrici agens
 gratias vt sic ageret vulpes erudita secessit.

Quod melius sit egere minus . qm̄ magis habere . **De**
vulpe et limea .

Capitulum nonum

Dosa veste induta limea . verū et catenula irre-
tita vni euz corporis hinc inde hilaritate iubilās
exultaret . cucurrit / autēz hoc intuens ad eaz vul-
pula que gaudiose gaudiosaz salutās . tante mox iocundi-
tatis quesivit de causa . **C**ui illa qui de3 adhuc animi modi-
citate feminei memorans derise nuditatis iniuriāz retroac-
tam . simul euz remiscencia nata ira vade inquit . **T**u olim
derisisti nuditatez meam vel paup̄tatez . intuere nunc gli-
q̄m vsqz ad me diuiciāz exundantiū hūanāz non minus
feliciter q̄ liberalit̄ dulcis fluit fontana . **A**d hęc cōfestim
vulpes / vt inaniter tumescentēz minueret . ac sup̄bientem
leuiter p̄dere sentēcie inclinaret / sic respōdisse dicit̄ **D** si
te felicū felici9 in quē opuz ratōnis et circūspectōnis de-
cursu . res hūana 3tingeret . et foris non pellē decōr opul-
lencie . sed splendor sapiēcie . intus estimatōnem ornaret .
ac te infelicem felicitate prospiceres . **I**n hoc fore opibus
inopem iudiceres . **V**estimentuz emz preter hoc q̄ cathe-
na et cippo teneat . priuatāz qua nulluz in domis aut diuici-
mius aut suau9 dixerim libertate . liberamqz ceruicē cap-
tiuauerit . euidentis est indigencie argumentum . **N**anqz na-
ta feditate nuditatis nisi tabesceres p̄fecto quo nunc de-
risa rides sperneres indumentuz . **S**i audisti quidēz **A**dā
in paradisi delicijs constitutus qm̄qz nudus . nullo tamen
egens . erat ditissimus . **V**eruz postq̄m subactus auaricia .
virtutuz gloria est denudat9 . hinc egestate hinc cupidita-
te paup̄rimus . pia dei prouidencia mox induit̄ . **S**ed euz
naturalis sit opulencia non egere . artificialis quidēz . quo
indigentiaz suppleas hoc habere . vicialis autēz vitalibus
non tamē necessarijs affluere . et similiter paup̄rtas natu-
re indigere . fortune quidēz hanc vnde suppleas indi-
gentiam non habere . **A**uaricia vō semp plus cupere . **S**i
amplius habes . aut eo indiges . aut non indiges et habes .

aut hīs vteris aut non. Si vteris luxuriādo fatua. si non vteris es retinendo auara. Si vero egens habes artificialiter. quāquā diues. natura tamē pauper es. Vides igitur quod plus habere. aut sine quāquā viciositate. aut sine aliq̄ paupertate non est. Vane ergo quod quia plus habes gloriaris. Ego ēte me min⁹ egē nūc glorioz et nudā arte. quod nec egeo. neqz cupio vestimentuz. ditiores me puto. Admiruz qui min⁹ eget. is natura diues est cuz sit ipse sufficiens. Solaz nanqz hanc. mi fallor/ estimauerim veram esse opulēciam nō aliunde mendicataz. sed cupiditate abdicataz naturam habere sufficientiā. Et quāquā tantuz diuitem se putauit cupiditatis victor dyogenes. cuz attēdens naturali vase manum haustū sumentē virū. et se sibi in necessitate huiusmodi fore sufficientē. Inde quod et dūtaxat cuz veste possidebat. iam seipso diues. potatōnis fregit vasculum. et potētē peditās spreuit equū. Ob quā rem hui⁹ mundi diuicie. aut paupertatis natural' opulatiuū solatiū. aut cupiditatis anxie iuguz fuit onerosuz. Disce igit' quod melius sit non egere quā indigenter habere. Quib⁹ diffinitis audientis risum versum in luctum dimisit rē. ¶ Que sine vere diuicie. ¶ De adolescēte qui iuit ad aureos montē.

¶ Capitulum decimum.

Adolescens quidaz flāmis auaricie semiliter iam accensus. cum vidiſſet montes aureos beneficentie naturalis excreſcente vna esse in india hui⁹ esse comes desiderās mille per pericula tandem hinc peruenit. Cuz igitur p̄fusio iocūditate. pupillis stillantib⁹ auri cupidine rutillātes montes desiderio cōspexiſſet. attractus auro. impulsusqz vicio. festim⁹ anhelaret attingere. gignoſophisticorū quidam. salubriter currenti occurrit. rei h⁹ questione gnarus. Ignaro iuueni dixit. Quātoci⁹ retrocedens caue. et ne procedas vltiori⁹. quā si griffes appropinquare te viderint. iam p̄ auro p̄niciem habebis. Quib⁹ ille sic cupidus tam flebiliter quā terribiliter auditis. mox

totum gaudium ingemitus ouertit. **H**inc dolorose memo-
rans. tantum vane actū laborem. hinc nimis plorans per-
ditam spē. **H**inc vniuersi mundi regimen magis feris qm̄
viris. tantis ocellis opibz. detestans prouidencie ordīez
Cui? quidē doct? ille corde emolit? lacrimis. vt osternatū
ad teriā passionē erigeret. ad sauciatū ratōne misericor-
diter inquit. **C**onfortare fili. **E**n ego nanqz pandam tibi
magnuz thezaurz. tūc pmissione ac doloribz ardentis auar-
icie mitigatis paz confortatus resedit. **C**ui mox alter ad-
iunxit. **D**ic mihi rogo te. quid tibi sūmuz putaueris esse
bonum. **A**t ille. **H**oc certe ni fallor. qd a me sūme diligit?
id autē sūme diligimus. quod sūmuz bonū esse putamus.
Mensuram siquidēz boni amor sequit mox alter. **R**ecte iu-
dicasti. **S**ed queso vt dicas quid magis diligitis. **A**t ille
auruz certe cui vniuersa deser uiunt. **D**ecurie nanqz iux-
ta salomonis setēciaz obediūt omia. **A**d hoc tandem eru-
ditus magister. vt magis cupiditate q̄ dolore sauciatuz pec-
tus auditoris sanaret. piūm ratōnis dedit anthidotum
dicens. **B**ene video q̄ auaricia habet oculus sed non visuz
Nam bonum prediligis. et hoc ipsum cum magis ap-
petis non agnoscis. respōde michi. **Q**ua quidēz auz rōne
ceteroz desiderabiles res amentur nōne quia informent?
bonitate. sicut enīz odienti forma malū est. sic diligenti et
bonum. **S**ub ratōne quidē boni cūcta diligimz. **S**ed qm̄
pp̄ter quod. vnūquodqz et illud magis ratōemātōe perci-
pitur. pp̄t q̄ quod amamz id magis est amicū. **A**memus
enīz vniuersa pp̄ter bonū. **I**gitur finis oīm desiderabiliuz
et sūmuz amabiliū est bonuz. qua nimīz ex re. **S**am amice
rutilanter aspicias. quod vniuersaliter bonū appetis. ipsuz
maxime diligitis hoc in omnibus volitis queris. pp̄ter hoc
cetera occupiscis. **V**erz euz digesta sit diffinitiuā sentēcia
i dīpsū esse sūmuz dilectuz. hoc tantuz cūctis sūmum esse
bonum. ac toci? thezaurz petitiōnis desiderate rectitudīna-
liter dixerim. qd est essēcia bonitatis hoc auz auz non

est. ergo nec ipsum potest esse summum bonum. Unde illud
 summum bonum est. quod omnis naturaliter diligunt. nec est qui ei
 effugiat appetitum. Nature namque nostre hoc bonum finis
 est. ad quem naturalis dilectionis impetu cuncti deferimur.
 Omnia enim naturaliter suum finem expectant. Attamen quoniam
 plures sunt viros. qui non solum aurum non appetunt. immo
 ut inimicum virtutis pacisque fugiunt et effundunt. Namque
 bragmani ut libera tranquillitate ciuili versarentur. aurum
 toto taliter a suis finibus abdicarunt. At brabite ciuilitatis
 cultores. ne usu eius polluti auaricia. corruperent equitates
 et salutarem pacem perderent id in terrarum profundum abiciunt.
 Quis genus metalli eius emunt. Unde magis putandum
 fore malum quam bonum rebus humanis auxilium virtutum zelatores
 senserunt. Amplius autem si summum bonum hominis corporales
 opes essent. Ne quid nature prudentia circumspiciatissima
 hoc quidem diuicia bona. feris magisque hominibus est largita.
 Smaragdinas namque gemas. arenulasque aureas sicilie
 hircosque montes griffes possident et metallorum amplissimis ve
 nis multisque lapidibus preciosis nobis abditis terra gaudet.
 Rone sic apparet quod natura sagacissima pueritatem auari
 cia refutauit. Cum desiderabilium quidem opum maiores lon
 ge copias ad possidendas brutis dederit. aut in ipsis ab
 seconderit elementis. Nec nimis alienata naturaliter aliena
 a veris nostris bonis se esse fatentur. Postquam igitur finem ama
 bilium bonorum queris. quod summe diligis. fuge auxilium. sperne
 diuicias. cupiditatis extingue flamas. Non enim dicat sed
 depauperant. dum animi vicioseitate captiuam. Tantum vir
 tutem quere et quod queris intus habes. Thezaurus namque
 summe boni est non alibi quam in suis amatoribus sistit. Quibus
 quidem diligenter auditis. mox fugata cupiditate diuicia
 ciale virtutis venam in se letatus est inuenisse re.

Ubi sit curandum dicari. De vulpe et mustela.
Capitulum undecimum

Acilenta vulpes. vt seipfaz pinguedine refartiz
 ret. **I**n pingue cellarium stricto repto foramine
 introiuit. **Q**uaz euz ibi morans aspexit mustela sa
 lutatōne pacta. cepit querere. ad quid et quali introissit
Cui vulpes rñdit. **D**e toto qđ petis soror vna tibi carnis
 maties sufficiat. **I**pa nanqz dedit aditū. p angustū foramē
 veni vt eam effugerem sociam carnis nostre letalē. **T**unc
 mustela sagax. sagaci sagaciter inquit. **C**erte indebitaz car
 nis maciem fugare bonuz est. **S**ed ppter pinguedinez vi
 talem carnez pdere. puto stultū. **D**emēcia quidē est illud
 amittere ppter quod agis res. **M**ox vulpes **E**qua nempe
 est. ratōematio ista. tūc mustela subiunxit. **S**i tibi placet
 dare rōnis ppositū queso magis vt osequēs oshiluz ac sit
 ceptum. **V**idet mibi quippe soroz. vt anteq̄ alienis rebz
 sitibūde cupiditatis dentes furibunduz adhibēas. et aride
 pelli dilatūam pinguedinē addas. **I**ndurando mox corpi
 transitū oportunū pūdeas. et ipm si necesse fuerit inqui
 ras diligenter. **N**am p illum artissimuz quod macie cedente
 cute libē introisti. impinguata. incrassata. dilatata. durazqz
 pelle cum necessitas aderit aut volūtas redire ad liberum
 non valebis. **V**ez euz sit vt video. fuge non aliunde p̄sidi
 um si comederes eutemqz repleueris alienis. aut oportet
 bit te que auūditate delectabiliter sumes. vt exire valeas
 postmodū euz nausea euomere. aut puentā a possessore di
 lectissimaz vitam dolore finire. **E**t sic quid tibi erit carnis
 crassities. nisi amara turbatō certa captō. pondus intolle
 rabile et laque⁹ dolorosus. **N**unq̄ nosti qđ stricta nature
 ianua. puulus nudusqz homo. vix maternis stridoribus li
 ber egredit in hūc mundū. **Q**uid si cupiditate homo affe
 ctus. et mūdialiū rez placiditate allectus. mime oshile⁹
 de exitu. opibus rapaci manu hinc inde collectis fuerit im
 pinguat⁹. cum tandem morte hinc oshellit exire. porta iu
 sticie strictiori repta. que delectatōne rapuerat. mox aut
 doloribz. euomit. aut secū hęc omia vita in eternz perditā

ergo carissima. et non des substanciales p pinguedine pelles
ac ibi tibi prudenti? qre pascua. vbi opulencia est eterne se
curitatis. Quib? seruatis diligenti? vlupes. pastu sumpto
psentis necessitatis libera et docta recessit re.

**Contra eos qui libenter suscipiunt munera De simeia
et histrione.**

Capitulum duodecesimum

Spida vestis simeia confusibilis vt polluta coo
periret pudenda. cum cerneret histrione ioco letu
plib? indumentis donatus. vt ea manu pdigalita
tis effunderet. mox ad eum se contulit. et pata salutatoe
subiunxit. Nescio cete cui? instauratois causa tam in bene
ficijs mire largitatis pfusa caudula pudibunde vilitatis la
tibulus. nulli vnq? inu da cum sit toci? bonitatis exunda
tissima fontana. mibi natura non dederit. sed reliquerit nu
dum. Vnde ad opulentu mops. ad liberalem egena. au da
cia necessitatis acurro. Cui ille. leiuozi lingua vestis auu
da mulcens. Tibi inquit hec nuditas. amica grande donu
est. cum sis ratorabili b? oformioz formata. non bestialiter
cum cauda. sed arte quali homo exornata. huamis gaude
as opulencia. Nimir? latet quosdaz nature beneficia. Sz
hij? diffusis. grandi libalitat? impetu repleta sut omia.
Attame qd flagitas satis gratu habes. sane do/atq? mel
lis fauuz quod libenter deuoras supaddo. Tunc simeia leta
ter susceptis beneficijs gta/gratias ages. ac nimis magni
pendens/q? tam liberaliter vltra q? petierit habuiss?. cogita
uit vt velut cuncte rei sibi necessarie tam gratioso largito
ri inseparabi adhereret Cui dixit/Satisq? mea me natural
ad te imitandu ppetas inclinat sed pfusa tua magis attra
hit benignitas. quamobrez amice si dignaris /seruire sum
parata. Mox ille/Placet inquit mibi tam gtanter dona
ta comitiua. Magis tamē et bene oueniant iocus et bera
tha. Veruz ne quando fortassis dilectaz te vagabundaz ra
priet dulce maluz male oputata libertas. dilectori largie
donati necessaria diuincte dilectōis vt seruutis libere

adherebis cathena . que incōsulre iam subacta domis accep
tauit p̄ grandes libertatis rem . non grandi munere callida
stolida cōmercio . mercatori mox se exhibuit captiuandam
Irreritā ergo natura dispositā ludere quātociq̄ eruditaz
cupiditatis sue ludis p̄tinē exposuit . ac suis tēpestati bō
dilectōnez om̄nibō alienis miseraz sūire coegit . **Q**ua mi
nirum interdū magistro mīm̄ corresponsdēte . aut vt p̄mi
ret defectū . aut impudico lucri ludibrio magis vt seque
retur effectuz ab omibō videndaz nudabat . super hoc ace
toso potus haustu mestificans . tunc quidez luce ofusioni
ac tribulatōnis fellite anthidotuz prudencie . oculis simee
restitutis . euz p̄ciperet durioris patrom̄ nūc ire nunc aua
ricie se captiuataz seruire . ad cor reuersa digeste sentēciaz
talem dicit̄ p̄tuli sse . **D** subornatus deceptiue cupidita
tis hamum . letifex mūr̄ . munez naturalium ademptiuum
grauissimuz obligatōnis pignus . stulti et sapiētis cōmer
cium minimū . maxime emptōnis precius . seruitutis iugū
iniquitatis fermentū . captiuitatis iudicium . fomentuz di
scordiaz . subuersio ciuitatuz . oīm̄qz semmariū maloruz
amatū venenum . non immerito certe amica veritatis . eq̄
tatis et pacis . cunctaz virtutuz socia . diuina lex . suscep
tōnem muneruz iudicibō interdiciōs inquit . **Exodi . xxiii .**
Munera etiaz excecant prudentes . et pruertūt verba ui
storum . plane quidez elucidās . q̄ hęc ipsa prudenciam fu
gant . iusticiam dissipāt . intellectualis moralisqz virtutis
sistentiam vastant . omnēqz rectitudinis vitā necāt . **R**e
uera muneribō excecatus . tam admirabilis balaam p̄rit .
muneribō iudicialis sedes dom̄ iacob deprauat̄ liberis sa
muelis . israhel in p̄iudiciuz cecidit . **M**unerit̄ corrupto
senatu dudum florido sicut p̄iudicat̄ princeps ingraua
murmuratōne romana glia transiuit . **I**d enī cum emptis
iniquo munez precio . datoribō legum . fratricida ingra
tissim̄ . **N**e q̄ predo iustificatus in iusticia recessit in roma
p̄uerso vultu clamauit et dixit . **V**ixi in venalez et matrē

parturam si inuenirem emptores. ob quas res nimis. qui non prius sapientia cultu virtutibus animi possederunt. magnis eo ipso laudibus sunt dignificati. quod magnorum maxima. maxime libertatis amore munera contempserunt. **Quantis** enim titulis glorie superferat ille diogenes. dum calcatis opibus regis libertate tam accipientis voluntati expositas raptas alie. tunc macedonis gazas alexandri per medias nudas mole sed virtute opulentus incessit. Ita siquidem eo locupletior maiorque splenduit. quia plerumque fuit hoc ipsum quod noluit. quod dare quod ille disposuit aut possedit. **Quantis** autem certe laudationibus miris morum cultor. **Socrates** extollit. cum archelai regis potestatis satis quidem magnis petebat muneribus honorandus respondisse fertur. Nolle se ad eum venire. a quo accipere beneficia. eius reddere illi paria non posset. liber quippe esse voluit. dum ante reddere quam suscipere in spreto munere cogitauit. **Quantis**que similibus pconibus curialitatis romanorum approbat. **Fabritius** dum quadrante muneris viro pauperi a pirro rege oblatum. virtute ditissimus rennuuit. magis eligens honestatem ciuis liberi. quam muneribus empti regis gloriose potiri. **Qua** profecto re multo magis emicuit. dum rex admiratus spectabilem ac ubique semper tonante laude super solem erexit dicens Ille est Fabritius qui difficilius ab honestate et rectitudine sui cursus quam sol auerti potest. **Quid** plura / Certe nil tam carius vendit ac precibus sumitur quam munus cupiditate volutus ac donatus. **Quibus** diffinitis et si non carne ab auaricia. tamen libera mente quieuit.

Contra eos qui cupiendo festinant dicari et letantur quantum totius se diuites esse factos. **De cucurbita et palma.**

Capitulum tredecimum

Quia est cucurbita iuxta palmam. sed radicem habens violentissime fugitiua. paucis fursim raptis diebus ac antiquissime quidem palme incrementis quatuordecim violentioribus adequata proposuit dicens. **Palma** soror quantum tempus habes. **Cui** illa / **Centum** vite annos.

Tunc cucurbita nature se creuisse gaudens grata nature
dixit. **H**ras tibi ago / quia mihi p̄ ano diē dedisti. **N**az qđ
palme solaris alatois infra zodiacū ann⁹ hoc michi dies de
dit / te opante . que p̄fulsissimis beneficētijs q̄s quidē agis
rebo munerū ēbuēs et augmentū durmis periodi s̄. **M**ox
em palma / vt supbiā de qua se leuaēt diceret / ac quo leta
bat cristaēt ita fert̄ dixisse. **B**n̄ es cucurbita curuatus iu
diciū habēs. **N**anq̄si sane sentires / in te nō rapine vis sed
iudicatiua vigeret . et vtiq̄ at tē dres q̄ reglaritate mira
bili . natura cūcta disponēs . iuxta mōs augm̄tatois mē su
rae piodos duratois . **R**euera qđ imature crescit . cito dcre
scit . et paulatim auctum / lerge est duratiuū . **E**ffimera pi
scis repentinus augmentatus . **E**o die quo crīē / moritur .
Et elephas centenarium venit ad terminum . quia festinū
non habuit incrementum . **T**orrens rapidus cito et sumit̄
et tardus amplius passū . moderaminis antiquat̄ . **M**eli⁹
est ergo paulatim crescere et diuissime viuere / q̄ celerit̄
super crescere / et quantocius ariditate finire . **Q**uibus non
certe sine tribulatōne auditis / suspirans cucurbita dixit .
Quis te hoc docuit . **E**t illa / **T**arditatis quidē mee an
tiquitas . **N**am in antiquis est sapiencia . **T**unc ille mesti
ciam tandem addente sciencia talibus in p̄iudiciū suuz et
comodum aliorum erudita cucurbita cum lacrimis excla
mauit et dixit . **N**imix infelicem rapacitatez cupidinis
ac violente radicis . ac felicissimam moderanciam equitatis
Que em̄ cito vorat violenta rapacitas . effunduntur post
modicum sed que paulatim acquirit equitas . nunq̄ defici
unt . quia in sēpiternum manet iusticie fundamentū . **Q**ui
bus dictis contieuit . **C**ontra eos qui se raptis diuicijs
plenos esse gaudēt . **D**e sanguisuga et formica

Capitulum decimumquartum

In membri languentis anthidorum corruptis hu
moribus aggrauati sicibunda sanguinis apposita
sanguisuga gratulari cepit admodū . q̄ ad fontem

venarū puenerat a se diutius exoptatus. Cum igitur acumen oris per poralis cutis meatū venam thezauri viuifici attigisset. Et nisi totis /deliciosa tūc auuiditate satis quod sitiuerat biberet / arte mirabili / nocium ab utili sequestratum. natura diligenti sagacitate p̄p̄mante malis male cupida plena est. Sed euz letalis haustu in totam perfusus virus inciperet ebullire. ac quantocius paret virus mortez venenatā dolor ingēs disiuget / et iam clamore p̄ret. Mox ad dolentis recem venit formicula gramum trahens. Que dixit. Quid est quod accidit tibi / Et illa / Amatū quippe sanguinem putauit fugere alimentum / et exhausti venenū. Cupida namque decipit p̄p̄mator avarus. qui retinēs sibi comodū sugentis in perniciēz dedit virus. Tunc formica subiunxit Bene video quod stulti ea que sibi sunt noxia cupiunt. Et adiungens inquit. Resciuit quod qui alienum sanguinē fugit p̄p̄riam perditōnem sumit. Et dum male quod cupierat rapit hoc letalit̄ postmodū euomit. et se sibi precariissimū perdit. hac reuera draco tam callidus. peste cupiditatis illudit. qui v̄t expti p̄petatū aialiu tradūt dū hostiliter occupituz. quē vi et arte p̄uenit. hinc caude potēcia irriti p̄dis auferēdo refugiu. hinc oris morfu inimicū querendo instrū audiū elephantis sanguēz fugit / et plenū se perimit. Et nō tā iocundū bibit / quā dolorosū se extinguit. Totum em̄ quod rapit̄ raptori est virus. An ignorasti quod avarus raptor. duz lupinis dentibus et cocodrillo morfu alienaz rem deuorat. p̄p̄riam alienat / totū se dissipat et eoz vastat. Nam et male quod congregat raptoribus pat. Nam caldū asiriū persā caldū / psam grecū / ac p̄donez p̄do / sic expoliat grecū romanū. Gaudeo igitur quod nulliū sanguēz fugo. imo p̄uidēcia curo. diligēcia quero / iusticia congrego / sapiēcia suo. quibus nulli p̄do. laboris iusti meitis viuo. Quo dicto sanguisuga simul cū vita cruozē raptuz euomit ac.

Contra eos qui laborare nolunt / et de rapinis viuere student. De ape et aranea. **C**apitulum. xv.

Vi laboris ad studiū apī pgenti . arte texens aranea
sue fraudis rethiaculū tendens . euz corā se illa transi
ret mox inqt . Duo quidē q̄rula tēpestare / tā q̄eris ī paciēs
tota die vaga curris ⁊ circius . Cui illa virtutis suauitate
mellita patientē r̄ndit . Discurro p̄r floēs equis laborib⁹
emens pabulū mellis . Tūc aranea dixit . Stultū est t̄m p̄
stilla rosis melliflū circuire . Ad hęc ap̄s adiūxit . Stul
tū immo ē q̄ iudicas nō sentire . Stolidissimū autē p̄ victu
vitā euomē . Pro vilissima re medullā caissimā fundere . p̄
incerto certū impendere . p̄ minimo magnū perdere . ac p̄
fetidissima musca . teipsaz euiscerare . Ego certe nichil de p̄
prijs amittendo . laboro semp ad certū . Tu autē tota die
infidiaris euiscerata p̄ incerto das et perdis intimū tuū
vt rapias extrinsecū alienum . Attamē euz in rethiaculū
occultatū nihil incidit quid hēs aliud / nisi qd̄ pdidisti
Om̄nis nanq̄ fur ante pdit sua / q̄ rapiat aliena . Dat p̄ ve
ste / fidei gliaz / p̄ auro iusticiā / p̄ cibo vitā / p̄ accidente sub
stanciaz / et p̄ miq̄ratis necessitate pascēda mercator stoli
dus v̄cutis clarissime pdit famā . Melior igit̄ est labor fa
ctus iusticie . qm̄ rapacis auaricie tempestuosissima quies .
Hīs auditis post ofusionem aranea se abscondit .

Contra eos qui vt splendide viuant rapine dant opam

De boue ⁊ lupo . Capitulum . xvj .

Dest iugū laboris ac cōmodi in cibū falce lingue bo
uez herbas metentē vagabūd⁹ ocio lup⁹ rapax cū
cernēt . Mox ad eū veniēs inquit . Quid ē hoc q̄
tam validū animal acutisq̄ cornu bo adarmatū . nō solū ab
homie iugū tolleras ḡuissime seruitutis . S̄z quod detri⁹
est . post taz ḡuis laboris on⁹ / viuis edulio vilicatis . Certe
si super artem doli / vigorēq̄ dētis / mihi tāta natura vali di
tate dedisti / q̄q̄ sine laborib⁹ ex carnib⁹ regeter . Aselli tū
esuz vix dignarer . Ad hęc bos rumiata sentēcia r̄ndisse d̄r
D si innocencie bonū . mansuetudinis fructū . equitatis
commodum . pacisq̄ decus . libera ratōis appendices . et

hostilis rapacitatis reatum diligentiori circūspectōne libe-
res. **V**ides namq̄ q̄nte calamitatis sit sentire hostilitē ac ra-
paciōe viuere / cum nequissima vita / misere uuentutis sit
lues. Namq̄ cum male uiuūt vt uiuāt. v̄tutis nobilioz vi-
ta vera perimit. Et ea que relinquit̄ vita. cum in ea uiuat
viciālis calamitas nequior mors efficit̄. et sic vita per se
metipsam damnat̄. **Q**uid igit̄ q̄ ociosa rapacitate viuis.
malicia gloriaris. **A**ttende q̄ animalia viuencia de rapina
hinc diuina lex huiusmodi immūda dicens. ni holocaustū
huiusmodi phibens. eorumq̄ esum hominib⁹ int̄rdicens
vt maligna damnauit. **H**inc natura ratiōnalis seua a tempe-
sue complexionis discordia semper abhorruit. **H**inc cunes-
torum effectiua ars / felle / venenositate / feritate / ac solitu-
dine / hęc detestanda notauit. **N**am et omnis furis immū-
dissima mens distorta anima / fellita voluntas / ciuilitatis
emula / ferocissima vita. **F**erre igitur iugum in profectuz
oim. suauiusimum onus virtutis est michi. et tempestuosa
libertas in preiudicium singulorum seruitus viciositatis
est tibi. **S**ic nempe carius est michi comedere fenum de la-
bore iusticie. q̄ hęduz de scelere auaricie violente. **Q**uo au-
dito lupo confutatus discessit.

Cōtra fures qui ibi pluries op̄prehendūt̄ vbi latere cre-
diderūt. **D**e noctua q̄ oquerit̄ de ra lucez. **Ca. xvij.**

Quam multū de nocte noctua in furei facinore delu-
dall̄. **R**adio p̄uenta diali min⁹ int̄uēs. sed pl⁹ el-
mēs cepit de luce oqueri et maledicē sic diei. **D**e
caliginosaz lucem obscuraz diē. accusatōez aptaz. dubita-
tōe letiferā. vt quid p̄uenisti me. **C**ur tā cito v̄isti. **E**cce
quidē iam nō video vbi cōdar. iam visa ab inimicātib⁹ au-
bus confundar. **C**ui mox aduersatrix lux sic r̄ndit. **N**i-
miruz q̄ tibi nequam odiosa sum gaudio. sed magis q̄ cali-
ginosa sum iubilo. **A**ttamen maxime q̄ dampnosa exulto.
In nocte enim vides. vt noceas ceteris qui escentib⁹.
Inquietaris vt rapias vniuersis dormientibus. **v**igilas

et occidas. Inquietasti noctem. Spreuisti diem. odisti lu-
cem. pruertisti ordinem naturalem. Reuera ceterae aues
cum surgunt. cum aduenio iocundantur. cum appa-
reo ad inuenienda pasua ventilantur. Tu vero surgente
die qui escis. ut lateas. apparente die dispareas. ne preas
ac vigilanter dormis. ut per noctem malefaciendo discer-
tas. Quare illuminatrix cunctorum. sum tibi tenebra odi-
osa. cunctis gratissima. ac tibi mortifera. tam vniuersis
secura. Nisi quod profecto oculus tuus nequas est. cor mali-
uolum. conscientia scelerosa. Non miror si contineat tuus
frangit saphirum. qui atrocis fugat venenum. quoniam
in eternum habes spiritum venenolum. qui impugnat vir-
tutem. fugit lucem. et odit splendorem. At tamen quod man-
suetae aues imitantur tibi. euident argumentum malicie
tue est. contra quam non omnis dumtaxat armatur lex. sed
siquidem equitatis ipsa amica. tota etiam insurgit na-
tura. Quibus taliter diffinitis. aduersus eas iam currentibus
auiibus. mox dilaniata est mansuetudinis inimica.

Proverbum ostensiuus difference in avaris et libera-
lem ¶ De aranea et verme faciente sericum.

Capitulum. xviii.

Quod me dullis proprijs fila serica vigili circuitu. ver-
mi condenti laborans prope similiter sed dissimili-
ratione. et tantam opificis studiositatem prospe-
ctans. aranea dixit. Ut quid frater mi. tam temet ipsum
tempestas euisceras. pro non tuo. At ille. Tu aut te quid
Et illa ego quidem laboro pro meo. Mox ille. Quid est tuus
Cui aranea dixit. Bonum meum est. preda certe quas ca-
pio hoc in rethiaculo incidere. Ad hec illa. Que namque est preda
Et illa. Preda mea est musca. Quibus auditis. vermis locutus
est dicens. Nimis soror mea detestanda mihi videtur ars frau-
dulencie. cassius labor de mecie. ac repudianda preda miserie.
Nonduz nosti ut video quid sit verum proprium bonum.
Hoc enim est intrinsecum non extrinsecum. Tantumque

illud quod possessore non volente perditur. Igitur hoc est
 in quo sponte ipsum adeptus reliquerit est unusquisque in
 iudicium. Is namque veraciter vincit. qui a bono proprio se soliat.
Bonum autem extrinsecum census est. ut quod volente
 possessore abraditur. et false prestantioris iudicatur esse
 potentie. Sic enim bonum proprium virtus sola fore dimoscitur.
 quoniam haec est cordis. et que qui dem te nisi eam relinque
 ris / non relinquet. In ea dumtaxat nisi velut possessor
 vincitur. quantumcumque aut intus aut foris molestias pa
 tiatur. Reuera haec est possessio mea. ea in iudicium. liber di
 ues. quietus. tutissimus. et ceterorum bonorum non cupi
 tor sed possessor. exundantia ipsius bonitatis in bonis in
 numerabilibus me ipsum effundo. Bonum enim diffusivum
 est sui. Igitur bonum meum est liberalitatis verissima vir
 tus. quia cum communico propria michi hoc magis a pro
 pro quod cum alieno possideo. cum distribuero colligo.
 et dum expendo recondo. ea nimirum ut cunctis proficiat
 celum rapidissimo cursu voluitur virtuosum lumina sidera
 fundunt. aer torridus concrevit in pluviam. et ubique tamen
 commoda germinat terra. Ea quidem non sibi sed alijs.
 germinat natura liberalis / gignit metalla. scaturiunt
 fontes. fructificant arbores. mellificant apes. et cara vel
 lera ferunt oves. Tota igitur naturae ars. labor et studi
 um ad beneficium exhibendum ex virtute liberalitatis con
 currunt. Hoc igitur agendo sequor illud. et ex medullis
 carioribus impendere conor. Quibus auditis / illiberalis
 aranea. confusa a doctore liberalitatis obmutuit.

Proverbium ostensivum & liberalis dat gratis. De
 terra et aere. **Capitulum. xix.**

Qum post effusionem pluvie. quam dederat aride si
 cietati. calefactus aer. ex eadem vapores humiditates
 exhauriret. mox ei locuta est terra dicens **Ut quod tam**
 cito humidus subestis quod sitibunde gregiosus pax ante dedisti.

At illa respōdit. Achue tam antiquata ignoras. Nisi hoc lucrem/illud nullatenus tribuissem. Idcirco enim dono laticem/ut assumam vaporem. Tunc terra sic inquit letaliter quippe cupiditatis est virus. quod liberalitatis specie tegitur. Tanto enim amplius nociuum vicium est. quantomagis apparencie pallio se virtutem mentitur. **D**icaz igit' mi turberis/ q' non es effusor/ sed mercator rapidus. non donator sed venditor cū sis. nequaquā es liberalis. **L**iberalis namq; est qui sua bona liberalitē dispēs nō cōmutat s; donat. **D**onare autē est grā tm̄ vtutis impendē. **V**ñ ratio liberalis donatōis posse se/ boitas est vtutis. **N**ō em̄ donat libalis intēdēs aliqd̄ extra se volitū. sed dūtaxat ad pficiendū opib; intentum virtutis a se possessū iam bonū. **A**t vero qui alienum dando desiderat. liberaliter minime tribuit. quod seruiliter vendidit non donauit. **A**tende queso ad virtuosissimas donatōnes nature. quam liberaliter effundantur. **Q**ui d' em̄ ab inferioribus suscipit celum quibus omnium suorum viuificum prestat. continue beneficium. **Q**uid t'iam luminis dialis emissionē. **A**ut quid ego ab homine. ei stillando gemitam venam auri. vitis liquorem suauissimum. **A**pis dulcissimum fauuz melis. **N**ichil certe /qm̄ liberalis natura amando dūtaxat virtutis bonum. **D**at dona. **N**ulla enim verior aut maior donatōnis est merces. qm̄ ipsius donatiue virtutis grandissima res. **Q**uibus auditis /ille de questu illiberalitatis erubuit.

Proverbium q' liberalis dato beneficio non improperat exigendo laudem. De vermiculo faciente sericum.

Capitulum. xxv.

Accepto beneficio serici ex medullis proprijs liberalitatis causa donati. cum ad odignas exhibendas grās ei gēt' homo q̄reret largitorē sub circūcluso.

firmiter cortice . ipsum absconditum reperit . post diligen-
 tis inquisitionis laborem . Cui mox gratissima voce dixit .
 Ne quid mi carissime propriis etiam liberalissimus de medul-
 lis . de facie dumtaxat sic auarus te abscondisti . Certe ma-
 ior mihi erat mestitia ad gratiarum actiones non inueniendo
 te . quam leticia fuerat tam magnificas donaciones in suscipien-
 do a te . Quibus a grato cum rubore auditis . Hec vermis-
 culus liberalis respondit . Tu quid carissime ad agendas
 gratias . tantum illu pauperem inquebas / cum tibi nihil existime-
 me dedisse . Namque ubi beneficium liberalitatis non preces-
 sit / magnificum gratiarum actionis nullum digne sequitur
 debitum . Attamen amici pauperis si utriusque dignaris grati-
 as agere meum erit . Quia pro certo maius est donum
 grate suscipere quam donasse . Pro eo siquidem vere libera-
 lis precibus tribuit si quod donat grate suscipit . et ma-
 gis suscipere se indicauit . propter hoc a grato non a iud eri-
 gitur / quam hoc quod gaudiose suscepit . Igitur abscondit facies
 fugit laudem / nullam repetit exteriorum mercedem . Nun-
 quid potens est natura germificans . auri liberalissima tam
 profunda vena . virtus pomificans celi beneficijs . et auri-
 ga nonne abscondit faciem . ne tantum visibilem gloriam ex-
 gentes . improprent donatam . Maxime que fuderunt .
 Igitur natura et virtus non in faciem tribuunt . quia
 nec rem / nec laudem extrinsecus virtualiter fulis mune-
 ribus cupierunt . Quibus dictis . vale addito quieuit .

¶ Proverbium quod liberalis omnibus quibus potest donat .

¶ De terra et primo mobili ¶ Capitulum xxj .

Aspiciens terra quod primum mobile preter se com-
 municato motu diurno cuncta secum visibilia tra-
 heret . locuta est ei dicens . Ne quid inquieras
 enim omnia . Cur tibi non sufficit motum tuum influere tamen vni . At
 ille respondens desuper dixit . Bene locuta es sicut terra obscura
 demencia tenacitate arida . cupiditate perpetue sitibunda .

Non atēdis q̄ meum inuēqtare est nobilitare. meuz mo-
uere clarificare. ac meuz rapere liberalissimum sit donare.
Omib⁹ emz que meuz mouent. meam naturaz omūico
virtutem natam impendo. ppriam causalitatem distribuo.
Aut quidem si forte vni vel paucis impriri suphabundās
meum illeberaliter beneficiuz voluisti. tunc mihi aut alijs
crudeliter inuīdisti. Considera queso q̄ sicut vniuersale
recipit. sic vniuersalis virtus communiter agit. Igitur
quemadmodū vera iusticia est ad omnes. ita beneficencia
libera deriuat ad omēs. Nam liberalissimo radio tūraz cun-
cta resperhit. nec vnq̄ effusionis sui splēdoris terminos co-
artauit. Epar vniuersis sanguinem membri cibalem di-
stribuit. Sic cor vitalem vaporez per cuncta perflauit.
Sensum cerebrum cunctis influit. et totum liberalitē cor-
pus anima subitoz viuum facit. Igitur qui liberaliter do-
nat cunctis quibus potest accomodat. quia non est perso-
narum acceptoz / sed cōmunis beneficiorum largitor. Qui
bus auditis / verecunda terra obmutuit. ¶ **Prouerbi-
um q̄ liberalis granditer donat. De die et nocte**

Capitulum xxii.

Ad solis presentiam facta die. cum nox totaliter
fuisset exclusa / statim ei lamentabiliter dixit. Ne
quid tantum clare luciditatis copiositatem effu-
disti. et me sic ab habitabili vndiqz propulsasti. Nonne
sufficiebat ad visionis necessitudinem effudisse. cui ille re-
spōdit / Nimiruz infrigidatiua es corporis / et pectoris cō-
structiua / et ppter hoc loqueris vt auara. Quid est stus
Nonne vltimū fore potēcie. a philozophis diffinit. Vnde
qui infra potestatis valitudinez agit / nondum virtualiter
egit. Sic igit qui non quātuz potuit benefecit parump
oberrians a virtute deficit. At vero quid est aliud libera-
litas q̄ libere beneficentie magna voluntas. Homo nimiz
deficientior est si donat minus q̄ potest / volūtatis euidens
signum est beneficium traditus. In munerib⁹ igitur lar

giendis non suscipiētis attendenda est dignitas / sed donan-
 tis. quoniam in beneficijs virtus attendit / non persona. Et
 ppter hoc antigones talentum petenti cuneo / illiberaliter
 degenauit. Tandem auariciā suam in dignitate phi palliās
 plus est q̄ tibi dari oueniat inquit. At vero sic alexander
 macedo. cum argueretur q̄ nimis / vltra q̄ satis esset / eū
 dam dedi sset. mox liberaliter respōdit. **N**imix non asperi
 dignitatem persone / sed ad regalis munificencie grandita-
 tem. Attende ad primariā liberalitatis fontanam. **U**nde
 bonitatis omnis trahit vena. quantuz realitatis mūdo tri-
 buit / quia omnia. quantum pulchritudinis firmamento.
 quia omnes stellas ⁊ quantū veri splendoris / quoniam to-
 tam lucem. **N**unq̄ reliquit aliquid vniūsitatis tam maxi-
 me principium bonitatis sue beneficio vacuum. **S**ic ania
 quidem liberaliter agens / subiecto corpori. tantuz quantū
 potuit tribuit. **S**ic liberalis vermiculus viscera ppria in
 beneficium cuncta dedit. **S**ic largissima femix in generati-
 one alterius / totam in seminarium puluerem / semetipsam
 effundit. **V**ere igit̄ liberalitatis beneficium non est caruz
 sed carius. non est maius sed maximum neq̄ tantū. sed to-
 tum bonum. **D**uo audito magister vritatis obtinuit. **¶**
Prouerbiū q̄ beneficiū liberal' debz esse ppetuū. **¶ De da-**
nubio et equore. Capitulum xxiij.

Semper inundanti danubio. sic locutus est equor.
 Quando tue manationis cessabit impetus. quando
 terminabitur influxus. quousq̄ latices dabis. **A**t
 ille paz indignatus respondit. Bene loqueris sicut mare
 qua omnia fluenta in faciliabiter recipis / nec tamen iuste
 creuisti. **N**imix tunc liberalitatis mee cessabit influxus
 cum insaciabilitatis tue terminabit appetitus. **N**on enim
 minor est valitudo vtutis q̄ viciositatis defectio. et ppter
 hoc sicut cupiditati nihil satis est. ita liberalitati nullus est
 finis. **R**espōde mihi. quomō. ex quo. ppter quod. et quid
 tribuit liberalis. **R**ōne ex inclinātōne virtutis prestat.

ratio ne delectationis donat. ratio ne delectationis se totum
comunicat. Quomodo igitur virtus quemadmodum natura in-
clinat. semper peragat nec unquam existit ociosa. Unde semper hu-
milis inclinatus iustus est. innocens rectus. misericors.
prudens pius. liberalis. beneficalis. et profusus. Similiter
verus amor est sine fine. Caritas autem nunquam excedit. et qui
amicus est perpetue diligit. Unde qui ex dilectione largi-
tur. nunquam a dilectione retrahitur nisi dilectio finiat. **Opus**
ratur enim amor magna si est. Si autem desinit operari amor
non est. Attamen nec unquam deficit beneficius liberali ad dan-
dum. cui sit virtute et amore ditissimus. Nempe si deficit
premia adest lingua. Si desit census adest manus. Si est
cellarium vacuum. non est consilium diminutum. Nunquam si-
quidem desunt virtuti diuitie. Non ergo deficiat virtuosa volun-
tas. quia non deerit fructuosa facultas. Attende queso.
quod perpetue sunt manationes beneficiorum liberalis nature. Non
ne celum vitales virtutes semper inferioribus influunt. Sol
perpetua lumina fundit. et semper gratissima tellus pascu-
gignit. et donec vixerit eorum membra singula calefacit. eorum
nutrit. cerebrum sensus animat. Igitur liberalis beneficii prope-
tuus est influxus. quibus dictis magis danubius redun-
dauit. **¶ Prouerbius quod liberalis velox est ad dandum**
¶ De sole et caligine. ¶ Capitulum. xxiii.

Quam exortus sol in primo principio orientis. copio-
sissime fusa luce. tenebrarum undique habitabilis ple-
no emisserio mox fugasset. Caligo dorsus sic com-
questa eidez est. dicens. Ut quid tante largitionis impetu
tanto repente emissionis in fluxu radiorum tuorum fulgores
super terrarum fudisti. Nunquam non satis erat. moderatone pau-
latim influere. et ita me curiali? modesta orietate fugare
Et ille respondit. Tenebra es. et ideo ignorantie cecitate
referta. sicut tenebra es locuta. Nimirum nesciisti modum
liberalis donationis. Namque cum magna voluntas in dando
est si facultas adest. non minor est in effundendo velocitas

Sic qui effundere potuit et distulit . utiq; concupiuere qd
 tenuit . nec voluntarie bene dedit . Clarum est speculum li
 bere voluntatis effusiva celeritas donatōnis . Ea siquidem
 lucide panditur virtus . si non quod datur amatur . Virtus
 autem in libera voluntate consistit . Audiuisti q; iam in puer
 bio vti . Nui cito dat bis donat . Nempe bis quia volun
 tatem et placidam rem . Aut certe bis dat / quia in re et
 in voluntate . unde in voluntate non dedit sed tantum for
 ris ope / qui donare tarda uit . Namq; ubi ad dandū facul
 tas affuit . / et si interfuit tarditas / ibi voluntas non fuit
 Reuera si dare diligit non tardatur . Neq; enim aliud pñ
 cipaliter magis liberalis intendit . qm hoc qd dare virtua
 liter uoluit . Porro si liberalis es donator . letificum uideri
 deet . eo q; minus gaudenter suscipit munus tardum . At
 tende queso quāto impetu a natura nati / fontes scaturiunt
 venti fundunt / celum in beneficium uolunt . et substanci
 alis forma materie in at homo tempis copulatur . Benefici
 um ergo quanto datur uelocius tanto libenci . Quanto li
 bentius tanto liberali . et quanto liberali tradit / tanto
 carius sumitur / et iocundius possidetur . Quibus auditis
 caligo disparuit . **U** Prouerbiū ostensiuū q; libera
 lis hilarie donat . **U** De aquila et femice **Capitulū . xxv .**

Que supnis ad infima deuittu vigili aquila pda; in
 uestigādo pspiciēs . Cum femice eneret se igne ge
 nito oburentem . descendit ad eam subito / et hoc
 dixit . Nunq; in obustione non doles . At ille Tu aut in ve
 natōne non gaudes . Et illa . etiam Tunc femix aduinxit .
 Certe sicut tu cupida delectaris in captōne prede / ita fe
 mix larga in donatōne substancie . Non enim minor iocundi
 tas est in exhibitōre liberalitatis . cū tibi in depredatōe eu
 piditatis . Omnem enim actionez virtutis / effusio sequit
 delectatōnis . Propter hoc carissima in hoc igne non do
 leo sed delector . quia in generatōne alteri; tam delectabi
 liter q; liberalie totam meipaz effudo . Nunq; nō siderasti

quanto impetu delectationis in generatione liberaliter vipa
se diffundit. ut quidem non sentiat amaritudinem morsus
moris. **N**imirum cuncta sua beneficia. non sine magna de
lectatione liberalis natura comunicat. **N**amque generatiua vir
tus medullam viuificam beneficialiter. eius suauitate largi
tur. iocunditate cor fundit. et eum digestum cibum sto
machus donauerit delectatur. **O**mnis enim donatio libera
lis cum hilaritate est cordis. quam eius effundere virtutem
augere est virtutes / perficere in virtute. virtutem quam possi
dere. **A**t vero illiberalis. tenendo aux. perdit semetipsum. et
foris dum possidet intus veraciter nihil habet. **D**olet si de
derit. quia perdit. eo quod virtute non dedit. **S**i rapuerit de
lectatur. et nescit cecus quod ipse amittitur. **S**ed quid ha
bet qui seipsum non possidet. omnia enim transeunt cum per
sona. **E**t propter hoc qui cupiditatis est seruus. cuius est
dominus. **D**isperge ergo bona. libenter dona hilariter. ut vna cum vir
tute possideas vniuersa. **E**a quidem in sempiternum sis liber
Quibus auditis aquila ratione liberalitatis ofusa in supna
volant. **P**rouerbiū otra iniquitatem ingratiudi
nis. **D**e vipera et eius filiis. **C**apitulum. xxvi.

Quamuis da vipera cum ad maturitatem perfectam fe
tus perduxisset. dicens in suis visceribus sentiens
morsus amara nimirum beneficii querimonia eis dixit
Quid est hoc scelus quod facitis. **N**unquam redditis pro bono
malum. quia laceratis ventrem qui vos portauit. matrem
occiditis que vos genuit. **Q**ue est ista otra naturarum nequi
cia. et ingratiudinis seuericia tam streperda. **A**t illi dixerunt
Quid est quod nobis dedisti. fecisti nimirum ut delectares te
occepisti / et in tetri carceris ventrem nos alio dedisti. **Q**uid
aliud circa nos egeris nescimus. **A**t tamen perdire in lucem ap
petimus. et gratum mundi spacium affectamus. **T**unc mater
adiunxit. **E**cce quidem iam totum in rubiginem ingrati
tudinis impugistis. **N**amque non solum ut dignum est. nec gratum
ad generationis beneficiis pertinet respondistis. **S**ed quod

maius. immo quod pius est. spernicis. deprauatis et de-
 negatis. atq; qd scelestius est. matrem exinde le dicitis. et
 quod est ingratitudeis oplementuz. iam oblici tanci mu-
 neris estis. Nam qui beneficij recordat' ingrat' esse non
 dum in toto sanxit. Reuera ego cocepi vos ex medullis
 cariorib' meis. Alui ex sanguinib' p'rijs meis. foui ca-
 lore meo. portavi labore. p'mouii cum dolore. et in visceri-
 bus p'rijs nocte ac die custodiuu timore. Nunc autem p'
 tantis beneficijs matri repeditis vicem mortis. Nimirum
 ipsam directe venam bonitatis delinquitis in virtutez p'ij
 sine largitatis peccatis. legem equitatis offenditis. et
 fontanam pietatis benefice obduratis. Luciduz ignem ca-
 ritatis extinguitis. splendorez veritatis fuscatis. Verunenim
 quia iniqu' rependitis maluz p' bono. retribuet' vobis iustis-
 sine maluz pro bono. Namq; iusticia ingratitudei est gra-
 ta minime. Namq; demeritorum reddit ei stipendia digna
 Et propter hoc quia ingratitudei incepistis. Dira in-
 gratitudei finietis et seua. Nam tu fili fecundabis so-
 rorem tuam. et ipsa te perimet. et tu filia fetus concipies
 qui defestim crudeliter te occidene. Et sic vertet' vicium in
 tormentum et ing'itudo ing'itudo punitur. Et erit so-
 boles ing'itudinis cibus mortis. Quib' dicitis dolore vi-
 sceruz extincta est. Proverbium ostensuum p'prietate
tum grati. De cane et lupo. Capitulum. xxvii.

Quis a dño verberatus cum ex dolorib' decumbes
 clamaret. mox venit ad eum lupo non ferit' sed
 securus. Sicq; visitator durissim' atq; grauissim'
 mus solator. asperrimis liniens. amarissimis mulcens. af-
 flictione addens afflicto p'posuit dicens. Cur de amico cla-
 more queritis et grandi wee de homine lamētatis. Tu
 certe reus tibi es. qui tantū hominez semper dilexisti. nam
 sunt stipendia meritoz tuoz. quia nocturno gelu et calo-
 re diurno. gregez custodiisti / suscipe nūc dolorē. Cui qui-
 dez canis g'pissim' . clara g'itudois sentēcia mox respōdit.

Si bona suscepi de manu hominis . cur et non sustinerem
nunc mala . **S**emper autem nisi bonum expectim? ab amico
immo et si quando inserat / suscipiam? et malum . **N**am si ex
lege dilectionis p amico malum non fugit . vt quid ab eo
tranquillissime non ferat? illatus . **M**im? enim pcerto q? gra
tus esse dimoscit . qui qnq? cui? dotatus est beneficia
pacienter eius non tollat offensam . **A**t semp diligit qui
amicus est . et semel accepto beneficio . semper virtuosus
est gratus . **S**icut abeston qui vere dilexit accenditur . et
quali fons viuus ingreditur vena apitur . **E**st enim virtu
tis semper pper actus . **A**d hec lup? discordie seminator
adiunxit . **E**t quod est beneficiuz tibi datum . nisi post diei
curriculum panis tantuz . **T**u autem cum animalia cetera
nocte libera quiescunt . eternus seruus super gregem pal
pebris timorosis euigilas . et aperto ore in diali caumate
ingeto p? etere / lingua pallica / sitis aurā . **S**ic et inue latra
tibo tēpstaris / et infest? semp / lanariis vrlinis vngulis **S**z
nunq? p pane puo dulcē tribuisti quietem et pellem . **T**ūc
canis prudenti? callido hosti rīdit . **N**imir cunctis inimi
cus et nociuus . nichil vnq? virtutis et g?itudinis cogno
uisti **Q**uid em aliud ē g?itudo . q? caritatis iusticia liberalita
tis lex debita / et beneficencia equitatis . tribuens pro vno
centuplū . ceu bona terra / p minimo maximū vt matrix fecū
da / pro vili carissimuz velut coctula nuda . **N**eq? certe vllū
est liberalis beneficiuz modicum qui a euz virtutis quippe
amore dedie pncipaliter semetipsum . **Q**uid ergo dignū da
bitur p virtute / aut quid equiuales reddet? p homie pro
certo nihil est qd a grato liberali rependit? nisi virtus p
virtute / amor p amore / atq? homo pro homine quanto ci?
redonetur . **V**ide igit? q? hominis semper sum amicus et tu
us propter hominem perpetuus inimicus . **Q**uibus cum pa
uore auditis . lupus mox in solitudinem fugit .

Explicit liber tercius